

بررسی کیفیت بخار

بخش اول:

بخاری که در اختیار تجهیزات مصرف کننده قرار میگیرد ، باید دارای شرایط و ویژگی هائی خاص باشد:

- به مقدار کافی و درست تامین شود
- در درجه حرارت و فشار مناسب باشد
- فاقد هوا و گازهای غیر قابل کندانس باشد
- تمییز و پاکیزه باشد
- حتی المقدور خشک باشد

-مقدار صحیح بخار

جریان کامل بخار جهت هر مبدل یا فرآیند حرارتی باید بطور کامل و در مقدار مناسب تامین شود تا حرارت کافی انتقال داده شود.

جریان بخار بیش از اندازه ، احتمالاً موجب جوشش ویا صدمه به تولید شده و جریان بخار کم نیز از کیفیت آن خواهد کاست. بدین منظور ، دبی بخار باید بطور صحیح محاسبه شده و لوله ها بدرستی اندازه گذاری شوند

-فشار و دمای مناسب بخار

بخار باید در دما و فشار صحیح به مصرف کننده ها رسانده شود بدین منظور نیز اندازه گذاری صحیح لوله ها و شیر آلات ضروری است نکته مهم این است که با وجود ارتباط مستقیم فشار و دما در بخار اشباع ، حتی در صورت قرائت مقدار صحیح فشار ، ممکن است دمای مورد نظر بعلت وجود هوا ویا گازهای غیرقابل تقطیر تامین نگردد

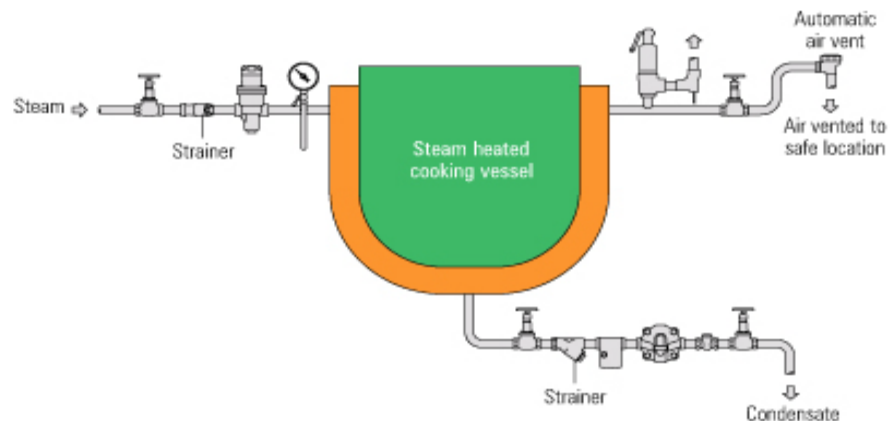
- هوا و گازهای غیر قابل تقطیر

در هنگام راه اندازی سیستم ؛ لوله ها و تجهیزات پر از هوا هستند حتی در صورتی که قبل از خاموشی سیستم ، کل مجموعه پر از بخار باشد بعلت سرد شدن لوله ها و تشکیل کندانس ، خلاء نسبی ایجاد شده و هوا بدخل لوله ها وارد خواهد شد

ورود بخار به داخل سیستم ، هوا را به طرف نقاط تخلیه و یا دورترین نقطه نسبت به ورودی خواهد راند و بنابراین تله های بخار مورد استفاده در نقاط تخلیه باید قابلیت تخلیه هوای مناسب را داشته باشند و در انتهای مسیرهای بخار نیز از شیر اتوماتیک هواگیر استفاده گردد.

درعین حال ، در صورت وجود توربولانس ، مخلوطی از بخار و هوا به سمت سطوح انتقال حرارت حرکت می نمایند

با کندانس شدن بخار ، لایه ای از هوا در پشت سطوح باقی مانده که بعنوان مانعی در برابر انتقال حرارت عمل می نماید

$$\left(\text{Effective steam pressure (bar a)} \right) = \left(\text{Amount of steam as a proportion of total (by volume)} \right) \times \left(\text{Indicated pressure (bar a)} \right)$$

شکل 1 ، 2 ، 4 : تجهیزات فرآیندی بخار با نصب شیر هواگیر و صافی

-مخلوط بخار وهوا

وجود هوا در بخار موجب کاهش درجه حرارت می گردد فشار کلی مخلوطی از گازها ، برابر با فشار جزئی تک تک گازهای تشکیل دهنده مخلوط می باشد این اصل به قانون دالتون معروف است:

معادله 1 ، 4 ، 2

توجه: معادله فوق ، معادله ترمودینامیکی بوده و با $bar\ a$ نشان داده می شود.

مثال 1 ، 4 ، 2:

مخلوطی از بخار وهوا با فشار 4 $bar\ a$ و نسبت حجمی 4/3 بخار و 1/4 هوا را در نظر بگیرید و دمای مخلوط را محاسبه نمایید:

بنابراین در واقع بخار دارای فشار موثر 3 $bar\ a$ می باشد و به جای دمای اشباع $^{\circ}C\ 144$ در فشار 4 $bar\ a$ دارای دمای $^{\circ}C\ 134$ خواهد بود.

این پدیده نه تنها در مبدل‌های حرارتی حائز اهمیت است (محلی که آهنگ انتقال حرارت با اختلاف دما افزایش می یابد) بلکه در فرآیندهای صنعتی که به حداقل دمای لازم جهت تغییر شیمیایی یا فیزیکی در فرآیند نیاز است نیز مهم می باشد.

بطور مثال بمنظور از بین بردن باکتریها در تجهیزات استریلیزه کننده ، حداقل دمای خاصی مورد نیاز است.

-منابع دیگر نفوذ هوا بدخل سیستم بخار وکندانس

آب تغذیه ورودی دیگ می تواند حاوی مقادیری از هوای محلول باشد. آب تغذیه وکندانس وقتی در تماس با اتمسفر قرار گیرند بسرعت اکسیژن ، نیتروژن و دی اکسیدکربن را جذب می نمایند

که اجزا اصلی هوا هستند وقتی آب در داخل بویلر شروع به گرم شدن می کند ، هوا به همراه بخار آزاد وارد سیستم توزیع بخار می گردد

هوای اتمسفریک دارای حجم 78% نیتروژن ، 21% اکسیژن و 0.03% دی اکسیدکربن می باشد. با این حال ، قابلیت انحلال اکسیژن حدود دو برابر نیتروژن بوده و نیز دی اکسید کربن انحلال بیشتر از 30 برابر اکسیژن را دارا است.

این بدان معنی است که هوای محلول در آب تغذیه **دیگ بخار** شامل مقادیر زیادتری از اکسیژن و دمای تانک تغذیه معمولاً در دمای بالاتر از 80 c⁰ نگاه داشته می شود و بنابراین درصدی از اکسیژن و دی اکسید کربن جدا شده به اتمسفر برمی گردد ، چرا که قابلیت انحلال گازهای نامحلول با افزایش دما کاهش می یابد.

غلظت گازهای نامحلول در آب را می توان با استفاده از قانون هنری تعیین نمود این قانون بیان می نماید که جرم گازهای قابل انحلال در حجم مشخصی از مایع ، ارتباط مستقیم به فشار جزئی گاز دارد.

(البته در صورتی که دما ثابت بوده و واکنش شیمیایی بین مایع و گاز رخ ندهد)

[ادامه در بخش دوم مقاله](#)